

עד כמה פרק רביעי בכורות

עין משפט נר מצוה

ל

א [נושע' יוד' סי' קט
סעי' 17]:
לה ב מיי' פ"ח מהל'
שמעיה ויובל הלכה
טו:
ג [מיי' פ"י מהל' משכב
ומושב הל' יל':]
ד ר מיי' פ"ח מהל' שמעיה
הלכה טז:
ה ה מיי' פ"ח ה' ו פ"ב
מהל' מעשר הלכה ז'
וכרש"י: דלמאן על אחריים:
לה ו מיי' פ"ח מהל' שמעיה
ויובל הל' טו ו פ"ב
מהל' שמעיה פני הלכה א:
ז [נושע' יוד' סי' קט סעיף
10]:
ח [נושע' פ"ח סעי' ה']:

תרבא דאטמא במר דכנתא. כך גרים רבינו תס פירוט מר
בחילוף של כנתא כמו זמור דשחוטא דצפרק גיד הנשה
(חולין 75) וכמו זמור י"ד דפרחלא דבצא קמא (דף קיג א):
מעשרות י"ט דבעו חומה חמיר ליה. מכאן מדקדק רבינו תס
כ"מ פ' שהיכר מעשר אלל שביעית

הרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **זמר י"ט דנתא.** צחוקת
חלב טהור הנקרא כנתא וצבעו אטריי"ל כמו הדגה דכנתא
לדמרינן ששיחית חולין (דף מח א): **לעולם כרבי שמעון.** ללא קנים
אלא צמדי דמיי וצאיסורא וצאיסורא גופיה צמדי דעזיר י"ט איסורא

רבינו גרשום

דשמן חייב בתרומה: דהוי
מזבין תרבא במדכנתא. (א)
והיה אחד שהוא טהור
של הדרוא דכנתא דכנתא
טהור כמו דכי ואמר לן
רבי דאמר משמיה דרבי
יצחק האורליני ז"ל דהוא
אמר דאקשטא ואיתרא
דקאמר בשחיטת חולין
בהלב של קיבה הוה אבל
הדורא דכנתא כליה טהור:
כמאן כרי יהודה. דקניס
הכל: אי הכי אפילו מים
ומלח ממי. ליקניסה מ"ט
לא קניסה אלא אמגוזי:
לעולם כרבי שמעון. דאמר
כל שיש בו זיקה והאי
נמי אמגוזי יוקה דאיסורא
גרי. מימשכבי:
החשוד על השביעית.
למכור דאסור למכור
שביעית: כיון דמיתרא ליה
לטהור ולית ליה פדיון
כדאמרי' האחרון נתפס
בשביעית ופירי עצמו אסור:
כיון דחשוד דאדאריהא.
היינו שביעית ומעשר
כ"ש אדרבנן: דטהרות
ואכלי חולין בטהרה אינו
אלא מרבנן: הא. חשוד
על הטהרות חשוד נמי
אשביעית וקשיא למתני'
דתינו יש שהוא חשוד על
טהרות ואינו חשוד לא
על זה ועל זה: כשראינהו
שונה. דהוא דשביעית
ומעשר בתוך ביתו. ר' ינאי
אמר. לעולם כדאמר מתני'
ומ"ט דבריייתא דייקא הא
חשוד חשוד: כגון דהוה
חשוד אתרווייהו. אטהרות
ואשביעית ואמעשר ואתא
לקמי רבנן וקביל אתרווייהו
ושבו אחישת אחרא ומשי"ה
כיון דתתלה היה חשוד
אכולן ועכשיו חזר להיות
חשוד אחרא אמרינן נמי
חשוד אכולן: זו דברי ר"ע
סתומתא הא סתמא דמתני'
דתינו חשוד על השביעית
אינו חשוד על המעשרות
ר"ע היא: ובאתריה דר'
יהודה שביעית חמירא.
ומדחשוד על החמור

בכור (א) בכור (א) בכנתא אקנסיה רבא
לזבוגי אפי' אמגוזי אמר ליה רב פפא לרבא פ'
כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים
ומלח נמי לעולם ר' שמעון ובאיסורא פ' דגופיה
קנסין ליה סתם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל
ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמגוזי ומייתו
ליה תרבא דאטמא ומזבין ליה בכור פ' דכנתא:
מתני' י החשוד על השביעית אינו חשוד על
המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד
על השביעית החשוד על זה ועל זה חשוד על
הטהרות ויש ישהוא חשוד על הטהרות ואינו
חשוד לא על זה ולא על זה היה הכלל (ב)
החשוד על דבר לא דגו ולא מעידו: **גמ' מאי**
טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון
דבעי חומה פ' חמיר ליה: החשוד על
המעשר פ': מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון
שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה
פדיון פ' חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה פ'
כיון דחשוד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש
חשוד על הטהרות: מאי טעמא נהי פ' אדרבנן
חשוד אדאורייתא לא חשוד ורמינהו נאמן
על הטהרות נאמן על פ' שביעית הא חשוד
חשוד א"ר אילעו מתני' כשראינהו שונה
בצינעא בתוך ביתו ר' ינאי כרבי ישמעאל
אמר כגון דהוה חשוד י"ט לתרוייהו ואתא אחד
רבנן וקביל אתרווייהו והדר איחשד אחד
מנייהו דאמרינן רבינו דהוה חשוד חשוד נמי
זו דברי ר' עקיבא סתימתא אבל חכמים
מאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה
שביעית חמירא להו דהוה חשוד חשוד חשוד ליה
לחבריה (ג) דיירא בר דיירא א"ל תיתי לי דלא
אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר
רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר'
עקיבא סתימתא אבל חכמים אומרים חשוד
על המעשר חשוד על השביעית ומואן חכמים לדרב
אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור'
זעירא חשוד על השביעית

היינו אמגוזי: גרו באמגוזי. גרוכים
ומשוכים אחר אגוזים: **ומשכש לבני**
צפאים. מטעה אותם צפאים ושוכרים)
לצני העצבים ומציאין לו החלב
שגובין אותו מאזניהן והוא מוכר
זמר דכנתא: **מתני' י** אינו חשוד
על המעשרות. ולוקחין ממנו תבואה
בשאר שני שצוב ואין לריכס לעשר
ודאי אלל דמאי. וטעמא דכולה מתני'
מפרש בגמ': **גמ' צני חומה.** לאינו
יכול ללכול מעשר שני אלל לפניס
מחומת ירושלים דלתיב (דברים יז)
ואכלת לפני ה' אלהיך וגו':
טהרות. דרבנן נינהו שיהא אדם
אוכל חולין צטהרה: **הא חשוד.**
על הטהרות חשוד על השביעית:
המניין. דקתני אין חשוד כגון
שראינהו שונה דין מעשרות ושביעית
צליעא צחוק צימו לילכא לעומר
לפניס הוא עושה כיון דצליעא קא
עזיר: **רבי ינאי אמר.** צרייתא
דדייקין מינה הא חשוד (ו) י"ט כגון
דהוה חשוד אתרווייהו אשביעית
ואטהרות וקביל אתרווייהו שזמר י"ט על
שניהם: זו דברי רבי עקיבא. דחשוד
על השביעית אינו חשוד על המעשר:
שביעית חמירא לפו. וכיון דחשוד
אשביעית כ"ש אמעשרות: **דהוה**
דכוה קרי להצריה. צלמריה דרבי
יהודה: **דיירא צר דייסא.** גר צן
גירות: **סיסי לי.** שכן טוב י"ט שלל
אכלתי פירות שביעית כוותך. יש
מפרשים י"ט רבי עקיבא סתימתא
לדמרינן שנהדינן צאלו הנהנין
(דף פו). סתם משנה רבי מאיר סתם
צרייתא רבי נתן וכולהו אליצא
דרבי עקיבא ולאו מילתא היא
דהא צכמא דוכמין אמרינן רבי
מנחם סתימתא (ה) אלל רוב משניות איכא
צה"ס סתומות אליצא דר' עקיבא:
חשוד

(א) ע"י עין ערך מנחם
לוי דגמ' מנכנתא:
(ב) [למאן דמי' יומא שתי].
(ג) [ערויין פ"ב ור"ע].
(ד) גיטין נ"ד ע"ש. (ה) ויובל
(ו) [לימא דכנתא דר' ינאי].
(ז) [ר"ע ד"ה סתימתא
ואזיל צ"ל ר' תמייה].
(ח) [כמות קא']. (ט) [למאן
הא: חולין ט"ז]. (ט) [שאר
ומגלין צ"ק]. (ט) [ועי' תוס' לעיל
יא: ד"ה הוי מוס' כמות
כד. ד"ה עליו מוס' לט:
ד"ה צכמא]. (ט) [ומקל צ"ק].

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
החשוד: (ב) ר"ש ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
כגון:

לעני רש"י

אינטיי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במר דכנתא. מחילוף כנתא.
ולי נחלה לשון מטהרה הוא
(חולין י"ד).

שיטה מקובצת

א' במר כנתא קניסה:
ב' לרבא ורבא ליה בר ארא
בר אבהא לרבא:
ג' ובאיסורא פ"ח: ד' במר
כנתא: ה' חומה חמירא:
ו' המעשר כרי מאי:
ז' פדיון. כ"א דתני האחרון
אחרון נתפס ותפרי עצמו
אסור חמירא עליה: ח' זה
וכי כיון: ט' נהי דאדרבנן
חשוד: י' השביעית ועל
המעשרות הוא: י"א חשוד
אתרווייהו: י"ב במר כנתא:
י"ג דעביי בהו איסורא:
י"ד חשוד חשוד: ט"ו חשוד
בשניהם חשוד: ט"ז תיתי לי
שכר טוב וכו' ורמינן ליה
בהאי מילתא ש"מ חמירא
להו ל"ה תיתי לי קללה אם
אכלתי פירות שביעית
כמותך: י"ז מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: י"ח במר
פירולא דבב"ק: י"ט מעשרות
כיון דבעו: כ"ב כ"מ שמוכר
מעשר כרי דמיידי בכור
מעשר שני: כ"ג חשוד
לשאר ותבלין: כ"ד סתמא
חשוד: כ"ה קשיות משה
ר"ת: כ"ו דחשוד ושן:
כ"ז וי"ל דמשום כותי:
כ"ח מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: כ"ט הדין נמי מעשר:

הגהות הב"ח

(א) במשנה זה הכלל כל
החשוד: (ב) ר"ש ד"ה ר'
ינאי וכו' הא חשוד חשוד
כגון:

לעני רש"י

אינטיי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י

במר דכנתא. מחילוף כנתא.
ולי נחלה לשון מטהרה הוא
(חולין י"ד).

שיטה מקובצת

א' במר כנתא קניסה:
ב' לרבא ורבא ליה בר ארא
בר אבהא לרבא:
ג' ובאיסורא פ"ח: ד' במר
כנתא: ה' חומה חמירא:
ו' המעשר כרי מאי:
ז' פדיון. כ"א דתני האחרון
אחרון נתפס ותפרי עצמו
אסור חמירא עליה: ח' זה
וכי כיון: ט' נהי דאדרבנן
חשוד: י' השביעית ועל
המעשרות הוא: י"א חשוד
אתרווייהו: י"ב במר כנתא:
י"ג דעביי בהו איסורא:
י"ד חשוד חשוד: ט"ו חשוד
בשניהם חשוד: ט"ז תיתי לי
שכר טוב וכו' ורמינן ליה
בהאי מילתא ש"מ חמירא
להו ל"ה תיתי לי קללה אם
אכלתי פירות שביעית
כמותך: י"ז מפרשים להכי
קרי ליה ר"ע: י"ח במר
פירולא דבב"ק: י"ט מעשרות
כיון דבעו: כ"ב כ"מ שמוכר
מעשר כרי דמיידי בכור
מעשר שני: כ"ג חשוד
לשאר ותבלין: כ"ד סתמא
חשוד: כ"ה קשיות משה
ר"ת: כ"ו דחשוד ושן:
כ"ז וי"ל דמשום כותי:
כ"ח מה"ד דבאתריה דרבי
יהודה: כ"ט הדין נמי מעשר:

(א) היה מוכר חלב של ידך והיה
אומר שהוא טהור צ"ל וכו'
בעין ערך מנכנתא ע"ש.

והשתא לר' אילעא דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשודי אדמאי דאורייתא חשודי נמי אשביעית
ודוחק להעמיד סתם עם הארץ כ"מ דלא חשוד אשביעית כשראינהו נוהג צלינעא בתוך צימו ועוד קשיא מהא דתנן בנס' דמאי (פ"ג מ"ד)
ומייתמין לה נמי צהניקין (גיטין סא): המולך חמין לטומן כותי או לטומן ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי
הארץ חשודי אשביעית וי"ל י"ט משום כותי נקט שביעית אי נמי בודאי חשוד איירי וכן היהא דהלוקח לולב מחצירו שביעית דקאמר עלה בפ'
לולב הגזול (סוה"ט). דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימי פרק קמא דחולין (דף נא). הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה
לצלל אינו חושש לשאר ולתצללן שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מייירי בודאי חשוד ולי"ט
היכי מוכח מינה בחולין דגורו על מערבות דמאי דלמא חשוד גרע מתסם עם הארץ לגבי מעשר ראשון כדמוכח בצילהי הנזקין (גיטין סא). לאצני
וי"ל דלרבא פריך דלא חמיר ליה: י"ט **באתריה דרבי יהודה חמירא** להו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ותימה דהא צפ"ק דשבת
(דף פ): אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשודי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה
כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דהקדש שיה מנה שחללו על שיה פרוטה מחולל דהוה אהיין י"ט מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוה צדיהא על
כרס רבעי שמחללן אותו על דבר מועט ומעשר שני ונטע רבעי דין אחד להם כ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כדאיכא צפרק שני
דקדושין (דף נד): ופ"י לכתחלה מסתבר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף כט). דשרי צומן הוה גבי ההוא גברא דאחרימינהו לנכסיה
והא דמוקי צפרק התקבל (גיטין דף סה). היהא דכ"ל מערימין על מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול להקשות צומן הוה
מאי הערמה כ"ל לפטור מחומם והלא יכול לחלל לשוה מנה על שיה פרוטה מוחולל דהוה אהיין י"ט מעשר שני וצשאלתות דרב אחאי הוה צדיהא על
הזה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללן כרס רבעי שיה מנה על שיה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין
לו פרוטה מוזמנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שיה פרוטה ואינו רואה ליתן פרוטה כנגדו: